

Bomen planten en kappen

Juridisch bekeken

25 november 2019

Overzicht

- Planten van bomen
 - Plantafstanden
 - Vergunningen en toelatingen
- Kappen van bomen
 - Kappen van (solitaire) bomen
 - op privé-gronden
 - op het openbaar domein
 - Klein landschapselement
 - met erfgoedwaarde
 - Kappen bomen in bosverband
 - Bos?
 - Bos zonder beheerplan
 - Bos met beheerplan

Plant een boom....

In principe niet onderworpen aan enige toestemming....

....maar er zijn uitzonderingen

- **Plantafstanden**

Veldwetboek

- art. 35 Veldwetboek (ook in stad van toepassing!)
 - Hoogstammige bomen:
 - Plaatselijke gebruiken (bvb in sommige polders)
 - Zijn er geen gebruiken: 2 meter van scheidingslijn, gemeten vanuit de kern
 - Andere bomen: halve meter van de scheidingslijn tussen twee erven worden geplant.
 - Fruitbomen als leibomen langs een muur tussen twee erven: geen plantafstand

Plant een boom....

- **Plantafstanden (2)**

- te dicht geplant?
 - Sanctie art. 36 Veldwetboek: buur kan de rooiing eisen
 - Na 30 jaar verkrijgende verjaring: rooiing kan niet meer geëist worden
- Plantafstanden Veldwetboek niet van toepassing als naburig erf tot het openbaar domein behoort: allerlei wegen, fietspaden, waterlopen in beheer bij een overheid
 - Eigen regelgeving mogelijk, maar vaak neemt men toch de plantafstand uit het Veldwetboek over
 - Wil je op jouw grond een boom planten dicht tegen de eigendomsgrens met het openbaar domein: contacteer de beheerder van het domein

Plant een boom...

- **Plantafstanden (3)**

- Wetten edm met andere plantafstanden

- Wet Natuurbehoud: naaldbomen 6m afstand van onbevaarbare waterloop
 - Wet politie van de spoorwegen: 6 m voor hoogstammen, in binnenzijde van bochten: 20m
 - Luchtvaartwetgeving

- Erfdienstbaarheden

- Van openbaar nut
 - Geen bomen op of dicht bij gasleidingen, rioleringen, elektriciteits- en telecomkabels
 - Doorgaans in aankoopakte opgenomen
 - Stedenbouwkundige voorschriften, ook in verkavelingsvergunningen mogelijk
 - Gevestigd bij overeenkomst (aankoopakte!)

Plant een boom...

Plantverboden

- Art. 28 Pachtwet

Verpachter mag geen bomen planten

tenzij voor het vervangen van hoog- of laagstammige fruitbomen, voor het vervangen van bosbomen in de weiden en voor de aanplantingen die noodzakelijk zijn voor de bewaring van het goed.

Pachter mag geen nieuwe aanplantingen verrichten zonder schriftelijke toestemming van de verpachter.

Tenzij aanplantingen die noodzakelijk zijn voor de bewaring van het goed en aanplantingen ter vervanging van dode of gevelde bomen en die van laagstammige fruitbomen

Aanplanting van laagstammige fruitbomen kan pas onder voorwaarden!

Plant een bos...

Naast de gewone plantafstanden gelden ook:

- **art. 35bis, §5 Veldwetboek**

- In agrarisch gebied (bestemmingsplannen!) is bosaanplanting **verboden op minder dan 6 meter** van de scheidingslijn tussen twee erven
 - ook op de voor bosbouw bestemde zone grenzend aan agrarisch gebied
 - **Niet van toepassing** als teelt van bomen wordt gecombineerd met landbouw op dezelfde grond, toegepast op een perceel landbouwgrond als vermeld in artikel 2, 12°, van het Mestdecreet van 22 december 2006

Planten van bomen...

Toestemming overheid nodig?

In principe niet, maar er zijn uitzonderingen

- vegetatiewijziging
 - Omgevingsvergunning voor wijzigen vegetatie
 - Moet om beschermde vegetatie gaan:
 - Historisch permanent grasland bvb
 - Vegetatie in groene bestemmingsgebieden (miv agrarisch gebied met bijzonder belang, alle habitat- en vogelrichtlijngebieden)
- bebossing in agrarisch gebied (art. 35bis, §5 Veldwetboek):
 - vergunning van het college van burgemeester en schepenen vereist
 - Beroep bij deputatie

Planten van bomen...

Toestemming overheid nodig? (2)

• Erfgoed

- Beschermd landschap, beschermd stads- of dorpszicht, beschermd monument
 - Aanplanting van boom, bomen, bos moet die erfgoedwaarde respecteren
 - Basis is passiefbehoudsbeginsel uit decreet onroerend erfgoed 12 juli 2013:
 - Ontsieren, vernietigen
 - Handelingen opgesomd in Onroerenderfgoedbesluit 16 mei 2014 vereisen [toelating](#) Onroerend Erfgoed of van erkende onroerenderfgoedgemeente (geen in het Meetjesland)
 - Tenzij handeling voorzien in goedgekeurd beheersplan erfgoed
- “het structureel en fundamenteel wijzigen van de aanleg van historische tuinen en parken en begraafplaatsen”
- “handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft, met uitzondering van cultuurgewassen, onder meer voor de landbouw, en tuinbeplanting”

Kappen van bomen

- Ingewikkelde regelgeving
 - Afhankelijk van bestemming grond
 - Afhankelijk van statuut van de boom volgens natuurbehoud, erfgoed
- Hulpmiddel:

beslissingsdiagram op www.natuurenbos.be/bomenkappen

Kappen bomen op privé-gronden

- Bomen in tuinen

 - De regel....

 - Artikel 4.2.1, 3° Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO)

 - Omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (OV) is nodig voor:

 - het vellen van bomen die op een hoogte van één meter boven het maaiveld een stamontrek van één meter hebben, en geen deel uitmaken van een bos

 - ... en de uitzonderingen:

 - Het vrijstellingsbesluit van 16/07/2010, zoals gewijzigd
 - Besluit Vlaamse Regering sluit bepaalde vormen van het vellen van bomen uit van de vergunningsplicht, ONDER VOORWAARDEN

Kappen bomen op privé-gronden

Art. 6.1 Vrijstellingsbesluit : geen OV stedenbouwkundige handeling is nodig voor:

1. vellen van hoogstammige bomen, op voorwaarde dat aan al de volgende vereisten voldaan is:
 - a) ze maken geen deel uit van een bos;
 - b) ze liggen in woongebied, agrarisch gebied of in industriegebied, en niet in woonparkgebied;
 - c) ze liggen binnen een straal van max. 15 m rondom de vergunde woning of de vergunde gebouwen
 - (d) ze liggen niet op openbaar domein);

2. vellen van alleenstaande hoogstammige bomen of van enkele bomen in lijnverband omwille van **acuut gevaar** en **na voorafgaande schriftelijke instemming van de burgemeester**;

3. vellen van hoogstammige bomen op grond van een landbouwbedrijf waar de teelt van bomen gecombineerd wordt met landbouw op dezelfde grond, aangemeld via de verzamelaanvraag na 1/6/2012 en de bomen na 1/6/2012 zijn aangeplant

Kappen bomen op privé-gronden

4. vellen van hoogstammige bomen, geen deel van een bos, door of op verzoek van de **leidingbeheerder**:

- a) in beschermde/voorbehouden zone aan weerszijden van bestaande ondergrondse vervoersinstallaties voor gas of vloeistof;
- b) in veiligheidsstrook van 25 m aan weerszijden van bestaande bovengrondse hoogspanningslijnen;
- c) in de veiligheidsstrook van vijf meter aan weerszijden van bestaande ondergrondse hoogspanningslijnen;

5. vellen van hoogstammige bomen, geen deel van een bos, door of op verzoek van de **spoorwegbeheerder**:

- a) de hoogstammige bomen zijn gelegen binnen een ruimte van twintig meter van de vrije rand van de bestaande spoorweg, EN
- b) de hoogstammige bomen zijn hoger dan de afstand tussen de voet van de boom en de vrije rand van de bestaande spoorweg;

Kappen bomen op privé-gronden

Algemene voorwaarden om het Vrijstellingsbesluit te gebruiken

- Respecteren ruimtelijke plannen, sted. verordeningen,...
- art. 1.6.: de handelingen mogen niet gelegen zijn in:
 1. de 5m brede strook vanaf de bovenste rand van het talud van ingedeelde onbevaarbare en bevaarbare waterlopen, alsook in de bedding van deze waterlopen;
 2. de erfdienstbaarheidszone langs grachten van algemeen belang/publieke grachten;
 3. een afgebakende oeverzone (zie stroomgebiedbeheerplan)
- ... tenzij ze uitgevoerd worden door of in opdracht van de beheerder van de waterloop of gracht.

Kappen bomen op privé-gronden

Algemene voorwaarden om het Vrijstellingsbesluit te gebruiken:

- artikel 1.2.
 - Let op, op basis van andere regelgeving kan er wel een bepaalde toelating nodig zijn, zelfs zonder dat een OV nodig is:
 - de regelgeving inzake beschermde monumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten, cultuurhistorische landschappen en archeologische sites
- artikel 4.2.5. VCRO
 - Provinciale en gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen kunnen vrijgestelde handelingen een meldingsplicht invoeren.
 - Geen Oost-Vlaamse verordening ter zake
 - Niet in Eeklo, Sint-Laureins, Assenede, Lievegem, Aalter

Kappen bomen op privé-gronden

- Voor gronden met **een beheerplan**
 - Bos, natuureservaat, beschermd landschap,...
- **Vrijstellingsbesluit**
 - vellen van hoogstammige bomen, gelegen op terreinen waarvoor een door de bevoegde overheid of bevoegde administratie(s) goedgekeurd beheersplan of beheersvisie bestaat op basis van de milieu- en natuurwetgeving, als het vellen van de hoogstammige bomen als activiteit in dat beheersplan of beheersvisie is opgenomen.

Kappen bomen op openbaar domein

?

= Overheidsgoederen bestemd om door eenieder gebruikt te kunnen worden in het algemeen belang

Wegen, waterlopen, pleinen,....

Normale vergunningsplicht OV uit art. 4.2.1. , 3° VCRO geldt net zoals op privé-gronden

MAAR met andere uitzonderingen in het Vrijstellingsbesluit (30/12/2017- ...)

Voor volgende bestanddelen van het openbaar domein (art. 1.1, 7°):

- de openbare wegen en de spoorwegen
- de bevaarbare rivieren en de kanalen dienstig voor de scheepvaart of een ander gebruik van openbaar nut, met hun aanhorigheden
- de onbevaarbare waterlopen met hun aanhorigheden
- de openbare parken en pleinen
- de zeestranden en duinen;

Kappen bomen op openbaar domein

Art. 6.1, 7° Vrijstellingenbesluit:

Geen OV sted. handelingen nodig voor het vellen van hoogstammige bomen, geen deel van een bos, op openbaar domein

mits in de onmiddellijke omgeving in het eerstvolgende plantseizoen een heraanplanting gebeurt

Heraanplanting kan altijd als voorwaarde opgelegd worden in een omgevingsvergunning

Algemene voorwaarden om vrijstellingenbesluit te kunnen gebruiken
gelden ook hier!

Kappen bomen klein landschapselement

?

= lijn- of puntvormige elementen met inbegrip van de bijhorende vegetaties (...) die deel uitmaken van de natuur zoals: (...), bomen, (...), houtkanten, hagen, (...), hoogstamboomgaarden, perceelsrandbegroeiingen, (...), struwelen, (...)

Zijn beschermd in bepaalde **bestemmingsgebieden**:

- Groene gebieden, buffergebieden, valleigebieden, brongebieden, de agrarische gebieden met ecologisch belang of waarde, de agrarische gebieden met bijzondere waarde en de met al deze gebieden vergelijkbare bestemmingsgebieden
- IVON
- (duingebieden)
- Vogel- en Habitatrictlijngebieden

Kappen bomen klein landschapselement

- **Bescherming:**

- **VERBODEN** om aan bepaalde KLE te raken (art. 7 Natuurbehoudsbesluit)
 - Geen relevante voorbeelden voor kappen bomen in Meetjesland
- **Vergunningsplicht: omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging (art.8)**
 - het rooien of anderszins verwijderen en het beschadigen van houtachtige beplantingen op weg-, waterweg of spoorwegbermen of op het talud van holle wegen, van houtachtige beplantingen langs waterlopen, dijken of taluds, van heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen en hoogstamboomgaarden;
 - In het Vlaams Ecologisch Netwerk is soms ook een VEN-ontheffing nodig
- **Vrijstelling van vergunningsplicht:**
 - Indien de zorgplicht gerespecteerd wordt, er geen vermijdbare schade wordt aangericht en de instandhoudingsdoelstellingen Vogel- en Habitatrictlijn gerespecteerd worden, zijn een aantal handelingen toch niet vergunningsplichtig

Kappen bomen klein landschapselement

- **Vrijstelling van vergunningsplicht (2)**

- Op huiskavels van een vergunde woning en/of bedrijfsgebouw, binnen straal van max. 100 m rondom de vergunde woning en/of bedrijfsgebouw voor zover ze respectievelijk bewoond of in gebruik zijn.
 - straal wordt beperkt tot 50 meter als groengebied, parkgebied, buffergebied of bosgebied bestreken wordt
- Er is al een regelmatige machtiging of vergunning, afgeleverd op basis van het Bosdecreet van 13 juni 1990;
- Handeling is expliciet opgenomen in :
 - beheerplan Bosdecreet, Decreet Natuurbeheer, Decreet Landschapszorg
 - landinrichtingsplan
 - Ruilverkavelingsplan voor zover het Ruilverkavelingscomité opdracht geeft tot de werken
 - Natuurinrichtingsproject of natuurrichtplan
- Het gaat om normale onderhoudswerken (zie code goede natuurpraktijk)
- vallen onder en voldoen aan de beschermingsbepalingen van het VEN.

Kappen van bomen met erfgoedwaarde

Opgenomen in **inventaris erfgoed** (art. 4.1.1. Onroerenderfgoedbesluit)

- Zoals de vastgestelde landschapsatlas, de vastgestelde inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde of de vastgestelde inventaris van historische tuinen en parken
 - Vbn in Meetjesland:
 - Vredesboom in Knesselare
 - Bruine Beuk als Vredesboom en Oorlogsmonument Boekhoute
 - Gekandelaarde grensboom bij café De Linde in Assenede
 - Bruine beuk bij Congregatiezaal voor arbeiders, Kaaistraat Eeklo
 -

Kappen bomen met erfgoedwaarde

- Opname in inventaris doet **zorgplicht** ontstaan voor **overheid**:
 - Bij eigen werken of eigen activiteiten altijd meegeven hoe men met erfgoedwaarde is omgegaan
 - Maar als onderdeel van het begrip “goede ruimtelijke ordening” speelt de opname in een inventaris ook mee als er over een vergunningsaanvraag geoordeeld moet worden
- (Deel van) **beschermd monument, stads-of dorpszicht, cultuurhistorisch landschap**
 - Consulteer eerst het **beschermingsbesluit!**
 - **Actieve instandhouding** van mee beschermde bomen: in goede staat houden
 - Passieve instandhouding: niets doen wat schade aanricht

Kappen bomen met erfgoedwaarde

- (Deel van) beschermd monument, stads-of dorpszicht, cultuurhistorisch landschap (2)

Onroerenderfgoedbesluit 16 mei 2014

- handelingen die toelating van het agentschap of van de erkende onroerenderfgoedgemeente nodig hebben:
 - het vellen of beschadigen van bomen en struiken die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan tot gevolg kan hebben;
 - het structureel en fundamenteel wijzigen van de aanleg van historische tuinen en parken en begraafplaatsen.
 - handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft, met uitzondering van cultuurgewassen, onder meer voor de landbouw, en tuinbeplanting

Kappen bomen met erfgoedwaarde

- (Deel van) **beschermd monument, stads-of dorpszicht, cultuurhistorisch landschap (3)**
 - Bijzondere gevallen:
 - Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen **in geval van nood**
 - = acuut gevaar, meer dan “zieke boom”
 - **Beheersplan**: werken aan beplantingen die daarin voorzien zijn, behoeven geen toestemming als ze uitgevoerd worden zoals voorzien
 - Wil je afwijken, dan is toestemming nodig en te motiveren vanuit doelstellingen beheersplan

Kappen bomen in bosverband

Wat is een bos?

= grondoppervlakten waarvan de bomen en de houtachtige struikvegetaties het belangrijkste bestanddeel uitmaken, waartoe een eigen fauna en flora behoren en die één of meer functies vervullen (art. 3 Bosdecreet)

Bosinventaris en Boskaart zijn hulpmiddelen

Onder de voorschriften van dit decreet vallen **niet**:

- fruitboomgaarden en fruitaanplantingen;
 - tuinen, plantsoenen en parken;
 - lijnbepantingen en houtkanten, onder meer langs wegen, rivieren en kanalen;
 - de boom- en sierstruikkwekerijen en arboreta die buiten het bos zijn gelegen;
 - aanplantingen met naaldbomen die uitsluitend bestemd zijn voor de verkoop als kerstboom, tenzij gemiddelde hoogte van het bestand 4 m;
 - tijdelijke aanplantingen met houtachtige gewassen in uitvoering van de verordeningen van de Europese Gemeenschap voor wat betreft het uit productie nemen van bouwland;
- (...)

Kappen bomen in bosverband

- Kappen/kaalslag v. ontbossen:

- Kappen en zelfs **kaalslag** wordt gevolgd door wederaanplant in meeste gevallen en de grondoppervlakte blijft een bos

- **Ontbossing**: bomen weg en de grond krijgt een andere bestemming:

- Een akker
- Een parking of een bouwwerk
- ...

- Regeling is anders

- Ontbossen is strikter gereguleerd

- Kan enkel in woongebied en industriegebied
- Elders is ontheffing nodig van minister/ANB, of moet het om werk algemeen belang gaan
- COMPENSATIEregeling, soms verplicht in natura

Kappen bomen in bosverband

- Kapping/kaalslag

- Omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen speelt niet voor kappen in bossen (behalve voor ontbossen)

- Bosdecreet van toepassing

- kappen van bomen binnen het kader van duurzaam bosbeheer
= dunningen, kappen om veiligheidsredenen of kappen om sanitaire redenen (ziekte...).
- kapmachtiging nodig van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), entiteit AVES.
 - Het ANB zorgt ervoor dat een eventuele omgevingsvergunning voor vegetatiewijziging geïntegreerd wordt, alsook de VEN-ontheffing mocht die nodig zijn

Kappen bomen in bosverband

- Kapping/kaalslag (2)

- Kapmachtiging niet nodig voor:

- kappingen expliciet voorzien in een goedgekeurd (bos)beheerplan (voorwaarden!)
 - kappingen om veiligheidsredenen die direct moet gebeuren
 - kapping en motivering ten laatste 24 uur na begin kapping schriftelijk meedelen aan ANB.
 - kappingen ter voorkoming / omwille van ziekte (sanitaire redenen) zoals bv. bij schorskever, vorstschade, wortelrot
 - indien dringend moet worden overgegaan tot kapping om sanitaire redenen, moet de kapping en de motivering ervan minstens 14 dagen voor het begin van de kapping worden meegedeeld aan ANB.
 - Andere kappingen waarvoor je veiligheidsredenen inroept zijn wel onderworpen aan kapmachtiging

- In de regel zal men heraanplanting opleggen als voorwaarde bij het verlenen van de machtiging
- Bij kappingen om veiligheidsredenen en sanitaire kappingen moet de bosbeheerder binnen de 6 maanden na de kapping een voorstel van herstelmaatregelen ter goedkeuring voorleggen aan ANB.